თეატრი და ცხოვრება

სათეატრო სალიტერ. ჟურნალი

№ 18 — 1917	ფასი	ყოველკვირეული (?)
შაბათ აპრილის 29	15 კ.	გამოცემისა

ვ. გუნია—პეტრონიუსი („ვიდრე ხვალ, უფალო“)

ვალ. გუნიას 35 წ. მოღვაწეობის პატივსაცემად დღეს, შუადღის 1 ს., სახემწიფო თეატრში გაიმართება საზეიმო ეროვნულ-კულტურული კრება.

ზუკი

1.

წალკოტი კეკლუც ივერიისა
დღეს ჩვენგან ითხოვს ხსნასა და შველას!
და, მეც, მეზუკე, მისი მგოსანი,
აქეთკენ გიწვევთ ერთგულნო ყველას!

2.

ვისაც ჯერ კიდევ არ ჩაჰქრობია
სამშობლოს ტრფობა და სიყვარული,—
ჩემსკენ ისწრაფოს!—დიდია ვალი!—
ჩვენ უნდა ვიხსნათ ჩვენი მამული!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შაბათი, აპრილის 29

იშვიათი მოდღესასწაულე.

დღეს ჩვენი სცენა ზეიმობს, ზეიმობს და უხარია, რომ თავის ერთგულ მრავალჭირნახულ ქურუმს სდაფნის.

ზეიმობს ჩვენი მწერლობა, რომ თავის ერთ მხნე და შეუდრეკელ მწერალ-მუშაკთაგანს, მრავალი ომის გადახდის შემდეგ პირისპირ უჭვრეტს.

ზეიმობს ჩვენი საზოგადოება, რომ დღეს, 35 წლის თავზე ერთ პირ მადლობას მაინც ეტყვის იმ კაცს, რომელიც მთელი ოცდახუთმეტი წელიწადი შეგნებულად ემსახურებოდა სამშობლო ქვეყნის გათვითცნობიერებას - საკუთარ ფეხზე დადგომას.

ზეიმობს ქართული დრამატურგიაც, რომლის გამდიდრებაში ვალიკოს დიაღ დიდი წილი უძევს.

სცენა, მწერლობა, ჟურნალისტიკა, წიგნთა შედგენა-გამომცემლობა, პოლიტიკური მოღვაწეობა—რომელ ასპარეზზე არ შეგხვედრიათ ვალიკო...

დაე, ვალიკო გუნიას ბევრს რამეში ნუ დაეთანხმებით, დაე მას ნაკლიცა ჰქონდეს, მაგრამ ეს არ ამცირებს. ის ჩვენი საზოგადოებრივი ზრდა-განვითარების ძვალი ძვალთაგანია, სისხლი—სისხლთაგანი.

განა ზოგჯერ მთვარეს კი არ აჩნევია ხალები?!

მიუხედავათ ამისა, ის ბნელ ღამეში გზას გვინათებს.

სწორედ ბნელი ღამე იყო ჩვენი საზოგადოებრივი, სამწერლო და სასცენო ცხოვრება რევოლიუციის წინა ხანაში—რუსეთის თვითმპყრობელ მოხელეთა ბატონობაში.

დამონებული, ლაგამ-აკრული, სულიერად და ნივთიერად გაქელილი ერი: მოწინავე საზოგადოება გადაგვარების გზაზე შემდგარი, ხოლო მდაბიო ხალხი სიბნელეში ჩაფლული—აი ჩვენი ქვეყანა გასული საუკუნის მეორე ნახევრის შემდეგ.

ქართულმა სცენამა და მწერლობამ ჩვენი ქვეყნის ასეთი მდგომარეობა შესცვალა, ერი გამოფხიზლდა, ხალხმა დაიწყო ბედის ძიება და აწ უკვე ბრწყინვალე დღის მოლოდინში ვართ. დღეს არა—ხვალ ჩვენმა ქვეყანამაც თავისუფლად უნდა ამოისუნთქოს, თავის თავის პატრონი შეიქმნეს, თავისი ოჯახური საქმეები თავის გემოზე მოაწყოს.

ამ ბედნიერი დღის მოახლოების ერთი რაინდთაგანია დღევანდელი მოდღესასწაულე—ვალერიან გუნია.

და მისი დღესასწაული ბევრ გზითაა საყურადღებო.

ვალიკო დღესასწაულობს სწორედ მაშინ, როდესაც მთელი რუსეთი ძველი წყობილების დამხობას დღესასწაულობს.

ვალიკო დღესასწაულობს სწორედ იმ დროს, როდესაც ერთფეროვან, შეუგნებელ ბრბოსაგან უკვე შეგნებული ქართველი ხალხია წარმომდგარი, სხვადასხვა პოლიტიკურ პარტიად დარაზმული და პოლიტიკურ ბრძოლაში ჩაბმული, რომელიც ელტვის სამშობლოსაც მალე მოანიჭოს ბრწყინვალე დღესასწაული.

ვალიკო დღესასწაულობს იმ დროს, როდესაც ქართველი მსახიობი იმდენად გამოქალაქდა, რომ საკუთარ თავს ცნობილობს და სწორედ ვალიკოს დღესასწაულის მეორე დღეს აპირებს საკუთარ ფეხზე დადგომას: სამსახიობო კავშირის შეკვრას, რომ სასცენო ხელოვნების საქმე უკეთ აწარმოოს და მთლიან საქართველოს ესალბუნოს.

დიდია ღვაწლი ვალიკოსი: ნათესმან მისმან ინაყოფიერა საქართველოს გათვითცნობიერების სახით.

უკვდავემც იყოს ნაყოფი იგი და გაუმარჯოს მის ერთ მხნე მუშაკთაგანს—ვალიკოს.

იოსებ იმედაშვილი

საქართველოს ავტონომია

საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომია რომ პრაქტიკულ საკითხად გადაიქცეს, საჭიროა, ის მოითხოვოს მთელმა ქართველმა ერმა. მთელი ქართველი ერის სახელით ლაპარაკობენ ჩვენში სხვადასხვა პარტიები: სოციალდემოკრატიული, ფედერალისტები, ნაციონალისტები.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მაშასადამე საჭიროა, რომ ეს პარტიები შეთანხმდენ ეროვნული საკითხის ნიადაგზე და შემოქმედონ ერთი გეგმა საქართველოს თვითმართველობისა.

ამ მხრივ ყველაზე მეტი პასუხისმგებლობა ისტორიის წინაშე სოციალდემოკრატიულ პარტიას აწევს, რადგანაც ფედერალისტები და ნაციონალისტები ავტონომიის მომხრენი ჰრიან.

სოციალდემოკრატიულ პარტიას უზომო სასახელო მიუძღვის ქართველი ერის წინაშე. მას ძალიან ბევრი რამ ჰქონდა გასაკეთებელი, ათასნაირი დაბრკოლება ეღობებოდა წინ; მას ბრძოლა სჭირდებოდა თუ შინ, თუ გარეთ.

ამგვარ პირობებში ეროვნული საკითხი მას გამოურკვეველი დარჩა.

ფედერალისტებთან ბრძოლით გატაცებაში სოციალდემოკრატიამ უარჰყო ტერიტორიალური ავტონომიაც, პროპაგანდისტებმა ხომ მთელდ გაუტეხეს ავტონომიას ს ხელი და ხალს შეაძულეს.

რითი, რა საშუალებით? ავტონომიის კრიტიკით?

არა, სულ უბრალო და მასთან ფრიად ადვილი საშუალებით: ცილის წამებით, ავტონომიაზე დამახინჯებული, ყალბი წარმოდგენის გავრცელებით.

ცხრაას ოთხიდან მოყოლებული ამგვარ პირობებში სწარმოებდა პარტიული მუშაობა ავტონომიის წინააღმდეგ და აი დადგა დრო, როდესაც ავტონომია დღიურ საკითხათ დაისვა, როდესაც გაჩუმება, პასუხის გაუცემლობა აღარ შეიძლება.

ეს კიდევ არაფერი, რომ შესაძლებელი იყოს ორნაირი პასუხი.

საქმეც ისაა, რომ პასუხი მხოლოდ ერთნაირი შეიძლება დღეგანდელი რევოლუციის პირობებში: ტერიტორიალური ავტონომიის მიღება.

მართალი უნდა ვსთქვა: დიდი სიძნელეა პარტიის წინაშე ამართული, მაგრამ — „ჭეშმ, თუ კაცმან გონიერმან ძნელი საქმე გაიმოგზაოს“.

პარტიამ სწორედ ახლა უნდა გამოიჩინოს გონიერება, სიბრძნე, სიღინჯე, გამჭრახობა და გადასწყვიტოს ეროვნული საკითხი ისე, როგორც ეს გადასწყვიტა რუსეთში ყველა ჩვენს ბედში მყოფი ერის სოციალდემოკრატიამ.

მართალია, აჩქარება არასოდეს არ არის კარგი, მაგრამ აჩქარება და ჩქარი, სწრაფი მუშაობა ხომ ერთი და იგივე არ არის; დღეს კი სწორედ ჩქარი მუშაობაა საჭირო, ჩქარა გადაწყვეტა ეროვნული საკითხისა.

რატომ?

იმიტომ, რომ დრო ხომ ჩვენ არ გვიცდის; ყოველ დღეა მოსალოდნელი დიდი ამბები რუსეთში და ჩვენ კი ყოველ კითხვაში მზათ უნდა ვიყოთ.

ავტონომიის ბედიღბალი რომ მარტო ჩვენი პარტიების ხელში იყოს, კიდევ ჰო, ცოტა „დაყოვნება ხანისა“ შეიძლებოდა, მაგრამ საქმე ამაშია, რომ საქართველოს ავტონომიის საკითხი მარტო ჩვენი პარტიების ხელთ არ არის,—მას მხარი უნდა დაუჭირონ თათრებმა, კავკასიონის ერებმა და სომხებმა.

ყველა ამათთან მოლაპარაკება, შეთანხმებაა საჭირო, უფრო კი სომხებთან.

განსაკუთრებით ძნელია შეთანხმება სომხებთან; ამას ბევრი დრო და შრომა უნდა და სწორედ ამიტომ არის აუცილებელი, რომ ჩვენი პარტიები რაც შეიძლება მალე შეთანხმდენ.

არ უნდა გვავიწყდებოდეს, რომ სოლოლაკი მეტად ძლიერი ფუნქციაა და გავლენით.

სოლოლაკი საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიას შეხვდა ეკლესიით და საქართველოს ავტონომიას კი ვარდებით დაუხვდება?

სომხის ერის დიდი ნაწილი ავტონომიურ საქართველოში და ავტონომიურ ადერბეიჯანში მოექცევა.

საჭიროა, ამ გარემოებაში ისეთი დიდი ზარალი დაინახოს სომხის ბურჟუაზიამ თვისი ერისათვის, რომ თვისი ავტონომიაც უარჰყოს და ჩვენც ხელი შეგვიშალოს.

დავანებოთ თუნდა ამ მოსაზრებას თავი.

ვთქვათ, სომხის ბურჟუაზიამ მოიითხოვა კავკასიის სომხეთის ავტონომია და ჩვენს ავტონომიასაც პრინციპიალურად შეურიგდა.

აქ იბადება ფრიად ძნელი საკითხი სამზღვრების შესახებ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჩვენი ავტონომიის სამზღვრების გამორკვევა ყოვლად შეუძლებელია ისე, თუ სომხებთან არ შევთანხმდით.

ჩვენში ამ კითხვის შესახებ ორგვარი შეხედულება არსებობს—ისტორიული და ეტნოგრაფიული. პირველს საფუძვლად უდევს ისტორიული მფლობელობა საქართველოსი, სამეფოს ისტორიული სამზღვრები; მეორეს კი დღევანდელი მოსახლეობის სამზღვრები.

ისტორიულად ბორჩალოსი და ახალქალაქის მაზრები საქართველოსია.

დღეს კი ორივე ამ მაზრაში ქართველობა წარმოადგენს უმცირესობას, უმრავლესობა კი სომხობაა, თათრები და სხვ.

ისტორიულის თვალსაზრისით თუ ვიხელმძღვანელეთ, მთელი ეს ორი მაზრა ავტონომიური საქართველოს სამზღვრებში უნდა შევიტანოთ; მაგრამ ამის წინააღმდეგი იქნება მარტო სომხის ბურჟუაზია კი არა, არამედ სომხის დემოკრატიაც; ის წამოაყენებს დღევანდელს მოსახლეობას და იტყვის: ბორჩალოსა და ახალქალაქის ის ნაწილები, სადაც უმრავლესობას სომხები შეადგენენ, უსათუოდ ავტონომიურ სომხეთში უნდა მოჰყვესო.

ქართველი ერის ინტერესი მოითხოვს, რომ ორივე ეს მაზრა, სადაც წინედ უმრავლესობას ქართველები შეადგენენ, დღეს კი სხვადასხვა ტომითა შეჰრელებული, საქართველოს სამზღვრებში დარჩეს.

მაგრამ ამგვარივე ინტერესი სომხის ერისა მოითხოვს, რომ ამ მაზრების ნაწილი სომხეთის სამზღვრებში შევიდეს.

ჩვენ იმათ ვერ დავარწმუნებთ და ვერ დავიყოლიებთ, ისინი კიდევ ჩვენ.

მაშასადამე საჭიროა ჩვენ შორის მოლაპარაკება და შეთანხმება.

ამას კი უნდა დრო, რომელიც არავის არ უცდის და სწრაფად მიდის წ ნ.

ამიტომ ჩვენი პარტიები ვალდებული არ ან, ყოველი ღონე იღონონ, ძალა დაატანონ საკუთარ თავს, რომ დამფუძნებელი კრების წინაშე მომზადებული წარსდგენ და ისტორიის წინაშე სირცხვილი არა სჭამონ.

[illegible]

ვ. გუნიას

ბუჩქის ძირას მოვკრიფე
სოსანი და იანი,
შევკარ, შევალამაზე
გვირგვინი ეშხიანი;
შიგ ჩავაწან სამშობლოს
გული კაეშნიანი,—
ამით მინდა შევამკო
ჩვენი ვალერიანი!..

ქ. ძიძაძე

ვალიკო სიჭაბუკეში

ვალერიან გუნია მე გავიცანი ოთხმოციან წლებში, როდესაც იგი ჯერ ისევ თბილისის რეალურ სასწავლებელში სწავლობდა. იმ დროს მე და გრ. ჩარკვიანს ლორის-მელიქოვის ქუჩაზე, სემენარიის პირდაპირ, წიგნის მაღაზია გვქონდა. ვალიკო გაგვეცნო თუ არა, ჩვენს მაღაზიაში დაიწყო სიარული. მაგრამ ქართული ხეირიანად არ იცოდა. მოგეხსენებათ, იმ დროს თბილისის სასწავლებელში ქართველ მოწაფეს რუსულად აწავლიდნენ ქართულს და ვალიკოც ასეთს გზას ადგა: ქართული ლაპარაკი და ქართული წიგნის კითხვა ძალიან ეძნელებოდა. უმეტეს ნაწილად რუსულად ლაპარაკობდა. მაგრამ დიდი სიყვარული ჰქონდა ქართულის შესწავლისა. ჩვენც ხელი მოუმართეთ და ნელ-ნელა შევაჩვიეთ ქართულს, შევაყვარეთ საქართველოს ისტორია. ამისთვის მივეცით პ. იოსელიანის ისტორიული წიგნაკები, რუსულად დაბეჭდილი. ვალიკოს ძლიერ ესიამოვნა, დაეწაფა ისტორიულს წიგნებსა, მოკლე დროში ბევრი რამ გადაიკითხა და გაეცნო საქართველოს წარსულსა. რეალური სასწავლებლიდან რო გამოვიდა, მოსკოვს წავიდა სასწავლებლად. ქართული ლაპარაკი და კითხვა თუმცა ისწავლა, მაგრამ ჯერ კარგად არ იყო განვითარებული. ამიტომ მოსკოვიდან პირველ ხანებში რუსულად მწერდა ხოლმე. წერილებში ხშირად ასე მიწოდებდა: ,,შენ ხარ ჩემი მასწავლებელიო''. მოსკოვში მილე შეთვისა ქართული ლაპარაკი და კითხვაც. სილარიბისა გამო ვალიკო თბილისს მალე დაბრუნდა. ახლად ჩამოსულმა ვალიკომ კვლავ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დებურად რუსულად კი არ დამიწყო ლაპარაკი, არამედ მშვენიერი ქართულითა სუფთა ენით და წყლიანად. აი ამ დღიდან, ე. ი. მოსკოვიდან ჩამოსვლიდამ, ვალიკო ჩაება ქართულს საქმეში და დღემდე მხნედ და მედგრად ემსახურება სცენას, თეატრს, ლიტერატურას და ქართველ საზოგადოებას. მისი სულის ძალა და ენერგია დაუშრეტელი იყო. მისი ბოლო ჟამს ავად ყოფობამ მის ენერგიას ცოტა ფერი შეაკვეცა, მაგრამ კვლავ დაუბრუნდება ჯან-ღონე და კვლავინდებურად არ მოაკლებს თავის შრომას ქართველ საზოგადოებას.

მივესალმები მეც ძვირფას ვალიკოს და გულწრფელად ვუსურვებ კარგად ყოფნას მშობელი ერის სამსახურისათვის.

ზ. ჭიჭინაძე

ოთარბეგი—გუნია და ბათომის პოლიცია

როცა ალ. სუმბათაშვილის „ღალატი“ პირველად დაიდგა ქართულ სცენაზე, თბილისის და ქუთაისის შეერთებული დრამატიული დასი ამ პიესით გაემგზავრა ქუთაისსა და ბათომს რა თქმა უნდა, იმერეთის საზოგადოება აღტაცებული იყო პიესით და მსახიობთა მწყობრი თამაშით, მიუხედავად იმისა, რომ თბილისის პირველი წარმოდგენა ჩვენი ჟურნალ გაზეთების მიერ დაწუნებული იყო.

ბათომში წარმოდგენა რკინის თეატრში გაიმართა და აუარებელი ხალხი დაესწრო. პირველმა მოქმედებამ საუცხოვოდ ჩაიარა. მეორე მოქმედების დაწყება ცოტათი შეგვიანდა და ხალხმა ღელვა და შფოთი დაიწყო. გუნია—ოთარბეგი და ფეფიკო მესხი—ზეინაბი ტანსაცმელს იცვლიდნენ.

დაჰკრეს მეორე ზარი. ამ დროს კულისებში რაღაც ხმაურობა ატყდა: თურმე კოტე ყიფიანი—ანანია გლახას როლში გამოწყობილი იქვე გასასვლელ კარებთან სდგას და პაპიროსს ეწევა. ეს შენიშნა ერთმა გულმოდგინე „პაჟარნიმ“ (ცეცხლის მქრობელი რაზმის ჯარისკაცმა) და კოტეს ხეპრულად უბრძანა პაპიროსის გადაგდება; კოტე ხუმრობით უპასუხებს: შენ რა გაწუხებს, როცა გათავდება, მაშინ გადავაგდებო. ეს პასუხი „პაჟარნის“ ეწყინა და იქვე მდგომ ყაზახებს უბრძანა—გარეთ გაიყვანათ კ. ყიფიანი.

კოტემ იწყინა და უთხრა თავხედ „პაჟარნის“: შენ თვითონ გარედ გადი, შე ხეპრე, შენაო. ამ დროს კულისებში შემოვიდა მორიგი ბოქაული ვიღაც ფილიმონოვი, რათა წარმოდგენა დროზე დაეწყოთ. რაკი კოტეს და „პაჟარნის“ დავას წააწყდა, არც აცივა და არც აცხელა—უბრძანა ყაზახებს კოტე „უჩასტკაში“ წაეყვანათ კოტეს მივარდნენ ყაზახები. ბოქაულს და „პაჟარნის“ კოტე ეგონათ უბრალო გლეხი, შემთხვევით შემოსული, რადგან კულისებში ბევრი სტატისტები იყვნენ. კოტეც გაჯიუტდა, თვითონ წინ მიუძღვის, ყაზახებს—წამობრძანდითო.

ამ ხუმრობასა და ჩოჩქოლზე საპირფარეშო ოთახიდან გამოვიდა გუნია—ოთარბეგი და რაკი შეიტყო რაში იყო საქმე, მივარდა ბოქაულს ფილიმონოვს და მკაცრად უსაყვედურა სისულელის ჩადენა—გამოწყობილი მსახიობის პოლიციაში წაყვანა, ურომლისოდ წარმოდგენის გაგრძელება შეუძლებელია და თქვენც პასუხის გებაში ჩავარდებითო.

ვერ გასჭრა გუნიას სიტყვებმა, ბოქაულმა იწყინა მსახიობის მკაცრი კილო და მკვახეთ უპასუხა: ჩუმათ იყავით, თორემ ამ ქართველ გლეხს ქართველ თავადსაც ზედ მიგაყოლებო! ასეთმა „ჭეშმარიტ რუსულმა“ უდიერობამ გუნია მოთმინებიდან გამოიყვანა და თავისებურად დაუღრიალა ბოქაულს: რაკი ასეთი სულელი (დურაკი) ყოფილხარ, მე ვასარგებლებ ჩემის უფლებით და, როგორც თეატრის ადმინისტრატორი, აქვე დაგამწყვდევ შენა და შენს წუნკლებს, სანამ შენზე უფროსი არ მოვაო! აბა, ბიჭებო, გადარაზეთ კარები და ახლავე პოლიცმეისტერს დამიძახეთ!—და ხმალ-ამოღებული ოთარბეგი—გუნია წინ გადაეღობა ბოქაულს.

— Ишь ты, какой разбойничій атаманъ!-ო—წამოიღუღლუღა ბოქაულმა. აშკარა იყო პოლიცმეისტრის დაბარება არ ეპიტნავა. მაშინ პოლიცმეისტრად ბათომში პოდპ. ჩიქოვანი იყო (ეხლა ჯარს სარდლობს

ოსმალეთის ასპარეზზე). მაშ კარგი, სთქვა ბოქაულმა, რაკი ავრეა, ეხლა თქვენებურად იყოს, მაგრამ ნურას უკაცრავად თუ შემდეგ ჩემებურად შეგიდგენთ „პროტაკოლს“-ო და за сопротивленіе власти во время служебной обязанностей პასუხის გებაში მიგცემო.

— რაც გინდა ისა ჰქენ, ოღონდ მოგვშორდი და წარმოდგენის დაწყებას ნუ გვიშლი, თორემ აღელვებული ხალხი ეა сопротивленіе კъ продолженію спектакля კუკუს ამოგკრავსო! მიაძახა გუნიამ და წარმოდგენაც დაიწყო სცენაზე გამოვიდნენ გუნია—ოთარბეგი და ცბაშიძე—ბესო. წარმოდგენამ შეშფოთებინად ჩაიარა, რომლის შემდეგ იმ ღამესვე დასი უკან დაბრუნდა ქუთაისში. ხსენებული ინციდენტი ყველას დაავიწყდა.

გავიდა ოთხი თვე და ვ. გუნიას ქუთაისის საოლქო სასამართლოს პროკურორის საბრალმდებლო ოქმი ჩაბარეს, რომელშიაც პოლიციის წინააღმდეგობას და ბოქაულის შეურაცხყოფას აბრალებდნენ. დაიწყო გამოძიება, მოწმეების ჩვენების ჩამორთმევა. სწორედ ერთი წლის შემდეგ ვ. გუნია წარსდგა ქუთ. საოლქო სასამართლის სესიის წინაშე ბათომში, როგორც ბრალდებული. გუნია თავის თავს თვითონ იცავდა. თავჯდომარეობდა ბოგოროდსკი, პროკურორად ვიღაც ახალგაზრდა სტეპანოვი იყო. გუნიამ ბევრი აცინა სასამართლოს წევრნი ბოქაულის საქციელზე და თავის ტარიფიკომიკურ მდგომარეობაზე, როცა ჩაქმულ და გრიმში გამოწყობილ მსახიობებს პოლიციაში მიათრევდნენ. სასამართლომ გამამართლა გუნია—ოთარბეგი და ბოქაული კი პირში ჩალა-გამოვლებული დარჩა.

ჭიტა!

შრომის სამეფოში

მოთხრობა თანამედროვე ცხოვრებიდან *)

I

გათენებას ცოტა უკლდა. მოწმენდილ ცაზე ღამის წყვდიადს დილის სინათლე შემოჰპაროდა. ქალაქ X—სში ჯერ კიდევ გათენებამდე გაისმა ქარხნების საყვირთა ხმა; ეს ნიშანი იყო მუშების გაღვიძებისა და მუშათის მოახლოებისა. ღამით მიწყნარებულ ბილდამოს ახმაურება დაეტყო, განაპირა მუშათა უბანში—იღვიძებენ. იქ-აქ პატარა ოთახებში ლამპები მკრთალათ ანათებენ. იღვიძებენ მუშები და ქარხნებისაკენ მიეჩქარებიან.

მუშათა უბანი ერთ ნახევარი ვერსით მოშორებულია ქალაქს. მეტად უსუფთაო ქუჩებზედ გაშენებულია სვეფის მომგებელი ძველი შენობები, სადაც ცხოვრობენ ოჯახიანი მუშები. მუშათა უბნიდან კი ე. ბრივეთით მოსჩანს მაღალი მთები, დასავლეთით ზღვა, შუაზე კი ლამაზი ქალაქი, თაკილი საუცხოვო მორთული შენობებით, ეკლესიებით, მოზაზებით, ბაღებით და ქუჩებით. ქალაქის ჩრდილოეთით მდინარეს ნაპირთან კი ვიბერთელა ზაოდ-ქარხანებია.

—

მუშათა უბანში, ერთ პატარა ოთახში, რომელიც ორ-სართულიან შენობის ქვეშ არის, ორი ქალი ცხოვრობს: ერთი ჭაღარა შერეული, ასე ორმოცი წლისა, მეორე კი ახალგაზდა. ოთახის მორთულობა უბრალოა; ოთახის ტახტი, ერთი ძველი სკამი და მაგიდა. პატარა თუნუქის ლამპა, საწყალ ღიმი და ერთ ძველი ტანსაცმელები. ასეთი იყო მოწყობილობა პატარა, ვიწრო და ოღრო-ჩოღრო ნესტიან ოთახისა.

საყვირების ხმაზე, ჭაღარა შერეული ქალი ამდგარა, სანათი აუნთია, პირი დაუბანია, მძინარე ახალგაზდას დასცქერის და ამბობს:

— მართლაც რა კარგია ღილის ძილი! ეძინე! ეძინე, მაგრამ ამის ნებას აღარ გვაძლევს საქმე, საყვირების ხმა ისმის და გვეძახიან. ოლია! ოლია! ოლია, გაიღვიძე, ადექ!

ჭაღარა შერეული ქალი მეტად მოტეხილი სახისაა; თვალები ჩაფრმავებია, წელში მოხრილი, ხელები გაშეგებია, სახე გაყვითლებია. ტანზე ძველი ჩითის კაბა აცვია. ეტყობა არ-

*) ეს მოთხრობა ეკუთვნის მუშ თა შორის, განსაკუთრებით გურიაში, ცნობილ მუშას. დაწერილია 1915 წ. თებერვალში, მხოლოდ 1916 წ. გადაწერა დრას რაოდენიმეთ შეცვლილი. ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო, ეს მოთხრობა დღემდე ვერ დაბეჭდა. რედ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დიდი ხნისაა, მარა შრომისაგან გალახული და სენდიანად იყურება.

— ოლია!—ხმა მაღლა ეძახის მძინარეს: გაიღვიძე! კმარა ძილი!

ახალგაზდა მძინარეს თვალები გაახილა, დაღვერმით შეხედა ქალარას და ჰკითხა:

— რა დროა ეხლა?

— გათენებას ცოტა უკლია. საყვირების ხმა მოისმის, ადექი ჩქარა!

— მართლა! — გაკვირებით წამოიძახა ოლიამ და ძველი ჭუჭყიანი საბანი გადიძრო, ბალიშის მაგიერ თავ ქვეშ დადებული ჩითის კაბა გამოიღო. იცვამს და თან ამბობს:

— ოხ, რა ცუდია, გამოუძინებლად ადგომა!

— ჩქარა ჩაიცვი, თორემ ხომ იცი დაგვაჯარიმებენ, გინდ'ას დაგვიწყებენ, დაგვსჯიან.

— თქვენ დიდი ხანია გაიღვიძეთ, მართა?

— დიდი ხანია.

— მეც ეხლავე მ ვემზადები.

— ადე, ადე ოლია!

— იცი რა სიცივეა მართა!

— რა დროს სიცივეა, გაზაფხული დაიწყო, შვილო, და ცივა?

ოლიამ ტანს ჩაიცვა, პირი დაიბანა, თმა გაისწორა და წასასვლელად მოემზადა.

— წავიდეთ მართა!

— პური ვკამოთ და წავიდეთ.

— მართამ მაგიდის კუთხიდან პური გამოიღო და შეუდგენ ჭამას. ფეხზე დგანან, პურს შეეკ �vენ და ზედ ცივ წყალს აყოლებენ. პურის ჭამა გაათავეს, ოთახის კარები დაკეტეს და ჩქარი ნაბიჯით გასწიეს ეიწრო ქუჩისაკენ. თუმცა მარტის დასაწყისი იყო, მარა საკმაოთ ციოდა. მოწმენდილ ცაზე ვარსკვლავებიც გამქრალიყო და აღმოსავლეთის კიდური სისხლის ფრათ შეღებილიყო, გაზაფხულის ღილა დგებოდა. ქალაქის მიწყნარებულ მიდამოს სიცოცხლის ნიშნები დასტყობოდა; ფაბრიკა ქარხანებში საყვირების ხმა გაისმოდა, ქუჩებში ეტლებისა და „დროგების“ ხმაურობა. შორიდან კი დრო-გამოშვებით ორთქლ-მავალი გაიკვლევდა ხოლმე.

ჩითის კაბებში გახვეულნი მართა და ოლია ჩქარი ნაბიჯით მიდიან და მალაპარაკობენ, თანაც კანკალებენ, რადგანაც გაზაფხულის ცივი ნიავი ჰქრის.

— დაგვიანებულვართ მართა! ეუბნება ოლია მართას.

— შენი ბრალია, ადრე არ ადექი!

— რა უყოთ მერე, დაგვჯარიმებენ, სხვას ხომ არაფერს გვიზამენ?—მოწყენით უპასუხებს ოლია.

— მეტს რას გვიზამენ. სულს ხომ ვერ ამოგვხდიან?

— ჯარიმა და ყვირილი, განა საკმარისი არაა?

— ასეა შვილო, ყველაფერი შევიწროება გვაქვს და ვიტანთ.

— არა' ი ჩვენი უფროსი ძლიერ ცუდი კაცია, გუშინ წინ ბევრი შეურაცხყოფა მომაყენა, დამჯარიმა, მაგინა, დამემუქრა,— ადგილიდან დაგითხოვო ! ულ მუდამ მიკერარის მუშაობის დროს, ხელები არ შეასვენოსო. ნეტავ რას ელის ჯიდლოს ბაზეინისგან?

— რა უყოთ შვილო, ყველ ა გვიწყრება, ყველა გვაგინებს, მარა მაინც გაჩუმებული ვართ. ან რა უნდა ვსთქვათ? უბრალოზე გარეთ გაგვყრიან და ულუმა პუროთ დაგვტოვებენ. ჩვენი ბრალია, ერთი მეორეს არ ვეხმარებით და არ უყურებთ.

— ხო, შიმშილს ყველაფერი ჯობია!.. ისინი ჩაფიქრდნენ...

— ძალიან მდიდარი ხომ არის ჩვენი ბატონი?—შეეკითხა ოლია, ცოტა ხნის შემდეგ მართას.

— ხო, ძალიან მდ ადარია, ჩვენს ქვეყანაში ტოლი არ ყავს. ფულებს მილიონობით ინახავს. ყველა ქალაქებში აქვს ქარხანები, მარა ჩვენ რას გვარგია შვილო!..

— ჩვენ არაფერს!—ამოიკვნესა ოლიამ.

თენდებოდა. ქარხანისაკენ მიმავალნი დიდ შეაბეჯნიერებას სტოვებენ: სახე გამხდარი, მეტათ მოტეხილი ქალარა მართა და ასე ჩვიდმეტ თვრამეტი წლის ახალგაზდა ოლია. ლამაზი, მხოლოდ ფერ გამხდარი, შავ-თმიანი, შავ-თვალ-წარბა, ხელებ გაშვებული სენდიანი სახის, უკვე დაღლილნი და მოქანცულნი.

ისინი დიდ თუთუნის ქარხანის კარებს მიადგენ. ქარხანა ახმაურებულია, ვეებერთელა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეზოში ქალები და მამაკაცები, ახალგაზდები და მცირე წლოვანნი ირეკვიან. მანქანების ღრიანცელი აყრუებს იქაურობას.

მართა და ოლია, ჩვეულებისამებრ, განყოფილების უფროსს გამოეცხადნენ.

— სად იყავით ამდენხანს?—წყრომით შეეკითხა უფროსი.

— ცოტა დაგვგვიანდა, ბატონო! უპასუხეს.

— მაშ თქვენ მუშაობა არ გდომებიათ!

— როგორ არა. მეტს არ დავიგვიანებთ.

უფროსმა მრისხანე თვალით გადახედა, შემდეგ ვითომც მოლბა და შებრალების კილოთი უთხრა:

— მეტი არ გაბედოთ! გაპატიებ. ეხლა დაადექით მუშაობას, გასწით!

მათ პასუხი არ გაუცია, ხმა ამოუღებლივ მიმართნენ ქარხანაში.

ა. ფუფისპირელი

(შემდეგი იქნება).

ჯიორჯიო სანდარ-ნოვა. (1850—1917) სახალხო მოელეგია, თბილისელი სომეხი, ხელოვანი მხატვარი, სწერდა ქართულად და სომხურად და თბილისის მცხოვრებლ ხალხში დიდად ცნობილი იყო, ცნობილია მისი კრებული „სალხინო სახანდარი“ დაიბ. 1850 წ. მარტის 8-ში გარდ. 1917 წ. აპრილის 10-ში

ვახტ. გუნია ბუდმეოფობაში
(ლადო გუდიაშვილის ნახატი ფანქარით)

ვ ვ ვ ნ ი ა ს

(ჩემ სპეტაკ სუფრიდან მშვენიერ სუდოგანს)

—კვალად ატარე, მოხუცო,
მრავალი წელი ლხენითა,
არ მოვკდე სანამ ქართველნ
არ ნახო განახლებითა.

ტალლ

სამშობლოს

ბულბული სატრფოს უალერებს, უწყობს შაირებს
და მე კი აბა რა მამღერებს, რა მაშაირებს,
თუ არა შენი სიყვარული და შენი ტრფობა!?.
ალბანთიდან ამ ზეს შეღეცინი, ზეცე ილიმება;
მის ამსგავსზე ჩემი გულიც ალვივ ყვავილდება...
თუ მე მოვკვდები, მზეც მოკვდება, რადგან მან გმირ...
ვერ შეუყვარდი მხოლოდ თვალებს, მაყვალსფერ
თვალ...
რის მოგონებაც ისე მაკრთობს და მაკანკალებს.
ვ თ ბ ილ ღამეში ღრმად გათხრილი შ.ვი საფლავ
ჰოი, სამშობლოვ, მხოლოდ შენთვის, შენსკენ მზერა...
შენს შავ ფიქრებში და საგმირო ჩენს სიმღერაში
მსურს სამუდამოდ განვისვენო... მოვიცალა თავი...

ვეფხო—ფშაველი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გუშინდელნი

კომედია 3 მოქმედებათ შვიდს დადიანისს
(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 17)

3

ჯიბო კვანტარიშვილი. დათია და კიდევ ერთი ვლები.

ჯიბო. (ოფლნადან ხელებიან ქნევით შემოდის) ა, ბატონო, ა, არ გეუბნებოდით?.. ბატონებს ვახლავართ... როცა გვქონდება, მაშინ კაცი აქ არ გვყავს... ჩვენს გაჭირვებას პატრონი არ ყავს და გამკითხავი...

ვლეტები (თავს აქნევენ)

ქოწია. რა იყო, რა ამბავია, ჯიბო ჩემო?

ჯიბო. რაღა რა ამბავია, ბატონო. აგერ ყურის ძირში ვიზელ ნაჩალიკი ჩამოსული და ჩვენი მამასახლისი სადაა, ეშმაკმა იცის...

აგრაფ. თქვენი მამასახლისი, ბატონო, ისევ თქვენ საქმეზეა წასული.

ჯიბო. ბატონო... ჩვენ საქმეზეა.. რავა გაწყენინო, ბარიშნა, თვარა,.. სადაა ჩვენი საქმის პატრონი... რაც მამა შენი ეკარჩიეთ, ჩვენი საქმე სულ უარ და უარ წევიდა... ეკლესიის საქმე იყო, გაკეთება გვინდოდა... პრიგავორი დადგენილი გვაქ, ბოლო არ მეელო, ბატონო ამ საქმეს... ვითხოვეთ, ბატონო, მშვენიერი ადგილი გვაქვს, აგერ ძველი ნიკალესიარი, ციხე-ბურჯთან, სოფლის შუა-გულზეაც არის, დასამხრობი და ყველაფერი, მაგრამ არ იქნა და არა, სასულიერო მთავრობისგან ნება-რთვა ვერ მივიღეთ...

ფოფ. (ეუბნა მოკრძალებულ) მაგაზე არ არის ახლაც ჩემი მღვდელი გადავარდნილი?..

ჯიბო. კეთილი ხუცესია, ვინ ამტყუნებს, ბატონო, მაგრამ ჩვენი გამკითხავი კი არავინ აღმოჩნდა და... ახლა სასწავლებელი იყო და ყველამ იცით რა მდგომარეობაშიაც არის. დაკეტილია და გამოყრუებული... ცოტა მშვენიერი ბაღიც გვქონდა, სანერგეები, პატარა წოფლის მუშაობასაც ასწავლიდნენ ჩვენ ბიჭებს, სულს ვითქვამდით, მარტო ვიზის დამყნობა რომ ისწავლეს, ამერიკული ვიზის, ის რათ ღირდა, ან ჩვენმა ქალებმა აკეთს მოცვლა რომ ახლა წესზე დაიყენეს... დიდი შეღავათი იყო, ბატონო, ჩვენი სოფლისათვის ეგ სასწავლებელი, დიდი რამე,

აგრაფ. დალოცვილო, მაგ სასწავლებელზე ამბა როგორ ლაპარაკობთ?... თქვენი ბრალი არ არი?.. აუტყდით მამა ჩემს და მის მოგვარეებს... დანოსი დანოსზე... ცხვირწინ აქვთ სასწავლებელიო.

ჯიბო. ბარიშნა, ამბა რავა გინდა?.. სოფელი, ბატონო, ჩემკენ იზრდება და იქით ესახლება ხალხი... არ ამეკიდა, ბატონო, ამ ხრიოკზე ე ხალხი და რავა ხოჩიშ ახლა?

ადიკო ეეჰ მოსაწყენი ამბავი დაიწყო... წავალ, გავისეირნებ.. კნიაინა ფაცია, თვენ არ წამოხვალთ?

ფაცია. (შეხედავს და გაუღიმებს) რა, სულელი ხართ, ღმერთო ჩემო!

ადიკო. (ხელს ჩაიქნევს. კიბეზე ჩადის)

4

კიკილა და პაპუნა.

კიკ ოო, ეს ვინ მოსულა?.. ჯიბო, კარგია გაგბსენებივართ.

პაპ. მაგას კარგი საქმისთვის არ გავახსენდებოდით, ნუ გეშინია..

კიკილა. ნიფალორა, ბენაცვალე (სიდამი, კოტნა) შენი ნახვა მიმმა სწორეთ. ძვირი სტუმარი ხარ..

ჯიბო. (ეაბუნას) მეტად განაწყენებული ვარ, შენ არ მომიკვდე. სად არი ეს ჩვენი მამასახლისი?

აგრაფ. ჰო და ინ თუ მართლა მაზრის უფროსი მოვიდა...

ჯიბო. მოვა ბატონო, ამბა არ იცი? აგერ ყურის ძირზეა, კნ ჩიტუნია! ბრძანდება.. და რომ არ მეკიდეს, თვითონ წავალ, ბატონო, დოუჩოქე და ვთხოვ, რომ მობრძანდეს...

აგრაფ. ჰო და ის მინდოდა მეთქვა. აი, რასაც ახლა აქ ამბობდით, სხვას რომ ემდერინო, მოუყოლეთ უთხარით იმ მაზრის უფროსს.

ჯიბო. ეეჰ, ბატონო, მე ერთი უბირი გლეხი ვარ, სად შეშიძლია დალაგებით ლაპარაკი, ან ვეზდი ნ.ჩალიკის შესაფერი სიტყვა-პასუხი ვინ მომცა, მარა აგერ, ბატონო, ნასტაული მამასახლისი გვყავს არჩეული და ახლა მაინც უნდა გამეჩინოს ფხა, მხოლოდ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ადგა ი ოჯახ-აშენებული შვილი... დაგვლუპავს ნამდვილად, ყელს გამოგვკრის...

კეკ. რას ამბობ, აგრაფინა-გენაცვალე... მაგას რომ ასე ეუბნები, მამა შენი რა?.. ენა არა აქ თუ მიხვედრა?

აგრაფ. არა, მე იმას ვამბობ... რა კი სხვებს ისე ემღურინან, არაფერს ვგიკეთებენო, ადგნენ და თვითონვე მოახსენონ...

ჯიბო. არა, თუ მინდადმინც მაგაზე მიდგება საქმე.. ვეტყვი, შენ მომიკვდე, აბა არ ვეტყვი?! ჯერ მინდა ყველაფერი კალონიერი გზით წავიდეს და თუ არაფერი გამოვიდა... წავალ, დევიჩოქები... და თუ წამეიდა... ჩემ გზაზე არ უნდა გამეიაროს?.. დავპატიჟებ სადილათ და ყველაფერს მოვახსენებ...

პაპ. ოჰ, სადილათ თვარა.. შენ რომ პრიბოლებს გოუშლი... შენი ყვიცანი სადილი ვის უნდა?

ჯიბო. არა შენ **არ** მომიკვდე... რავა! თუ პინტრიშაძეებს თავი მოგაქვთ, ჩვენც ქე ვართ კვინტრიშვილები ჩვენს პირობაზე... აა, ხელს არაფის არ დავაკარებენთ.. სადილი.. ვი დადეს!... ისეთი ქეიფი გოუმართო, რომ სულ ერთ კვირას ვარხალალო ვაძახო...

პაპ. ოჰ, ოჰ! ნამეტანი ნუ გამეიდგ... სადილს შენ ვინ გაგამართვიებს, ყაზახო... თუ მობრძანდა, ჩვენსას მობრძანდება და სადილიც მამასახლისმა უნდა მიართვას...

ანაფ. კარგი ახლა, სადილზე ნუ ფიაკიდებით.. სადილი საცა უნდა იყოს... სულ ერთი არ არის?

კეკ. გენაცვალე, აგრაფინა, სულ ერთი როგორ არის?

აგრაფ. ბატონო, თქვენ ეცადეთ როგორმე მოიყვანოთ და თუ მართალი სოფლისათვის გული შეგტკივათ, ყოველივე დალაგებით აუხსნათ, უჩვენოთ, გავაგებინოთ...

G

ჯიბე ქილორდავა დაბაზი და მოხდენილი „სტრანიეი“ შემდეს წყალწყნით და ჭრანჭვა-გრეხვით.

კეკ. ეს ვინ არის?

„ფოფ.“ (სიამოვნებით შეკრთება დაბაზი კაცის დანახვაზე) უჰ.

ფაციასა და აგრაფინასაც ეტეფობით მოკ წონით მოხდენილი ჯეკეტი.

ქილორდავა (ფოტა მეგრეფდა შქიტეს) მამასახლი აქ რომელია?

კეკ. მამასახლისი არ გახლავს ბატონო, სახლში.

ქილორ. არ არი სახლში?.. მე ვეზდინაჩალიკა გამომეზანა: კანცელარიაში არ მიბრძანდება, პირდაპირ აქ მოვალო.

კეკ. უი, ღმერთო მომკალი, ჩემი მალხაზა სად არის ახლა?

პაპ. ჩემო რძალო, აბა უნდა დავფაცურდეთ ახლა. მე გავარდები და ერთ უმობელს მაინც მევიყვან... (კარბის)

„ფოფ.“ სადაა ახლა ი დაღუპული ჩემი მღვდელი... სულ იმას ამბობდა უეზდნაჩალნიკი თუ მოვიდა, უნდა შევხვედე და სიტყვა მოვახსენოვო.

ჯიბო. აბა, ბიეგბო, ახლა გემმართებს დაფაცურება. რადი აქ მობრძანდა... რა ვქნათ, იყოს, მარა მთელი სოფელი უნდა მოვაგროვოთ აქ... ის ოხერი პოპოშნიკი მაინც მოვძებნოთ, გაიქეცით, გაიქეცით ახლავე... (კარბის, სხვებიც მიჰყვებიან.)

კეკ. (შეაჩერებს დათიას) შენი ჭირიმე დათია, თავიანი კაცი ხარ... ხომ ხედავ რა დღეშიაც ჩავდექი და შენ იცი სოფელს რავა დაამზადებ... ჩემი ქმარი უთუოდ ეგეკვდება და საცაა გაჩოება.

დათია. შენ ქმარს ძაან ვემდური, მარა ახლა რა ვეეწყობა... შენ ნუ გეშინია, ქალო ისე დავტრიალდები, რომ... მართალა ღვინო ხომ გაქვს...

კეკ. არა, მაგისი ნუ გეშინია. ხორაგი და ღვინო საკმაოთ არის .. სოფელში, სოფელში, სანამ ჩემი ქმარი მოვიდოდეს...

დათია (მიდის) კარგი, კარგი! (გავდის)

კეკ. ღმერთო მომკალი სად ჯანაბაში... ჩარია ის კაცი... აბა, ნიფდორა, შენთან ბოდიშს აღარ ვიხდი.. ხომ იცი, უნდა განკარგულება გავცე. (ქალდარდავს) უკაცრავად დაბრძანდი, ბატონო..,

ქილორ. მადლოფ.. რა მეპერის!

„ფოფ.“ (ბეკეკდს) რა ბოდიში ვინდა, ბეჩო, წადი გენაცვალე, წადი.

კოწ. ფაციო-ბოშო, შენც გაეცვი, დოუტრიალდი კეკელს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კეკ. (შმაგდება) არა, გენაცვალე, ჯერ არა და მერე... მერე ი სუფრის დალაგება და ტაუმრების სამსახურში ჩრიფენასთან ერთად თუ მიშველის, გადაუდის სამაგიეროს. (კადის).

კოწ. რავა არ დაგეზმარება...

ფაც. კი, ბატონო, კი.

აგრაფ. ახლა აირია მონასტერი. მამა ჩემიც აღარ არის და...

კოწ. წუხელ სად იყავით, ქმობილო?

ქილორ. კნეინასთან, ბატონო.

კოწ. მერე ასე მალე გამოგიშვათ კნეინამ? ძალიან გაქეიფებდათ...

ქილორ. (ეშფება) ქო... კი ბატონი... დიდი ფანიით მოდიან. ბრისტავი ჩალიან-ც გახლავს, ჩვენი სტარანეკი ენიაზი გორგასლანინი, ორი სხვა კნიაზიკაა... საქეიფოთ მოგრძანდებიან... კანცელარიაში იმიტომ არ მიდიან...

კოწ. შენ მეგრელი ხარ?

ქილორ. (ეშფება) ქო... კი ბატონი... „ფოფო.“ (სხდომს კაუფდის და შედიმიდგის რა გქვია.

ქილორ. ჯვაბე ქილორდავა.

ფაციკა და აგრაფენინა (სიცინი წასკდებოთ)

ფოფ. რა გაკინებთ?.. გაგიკადთ მიწა...

ქილორ. და კოწიაც (იცინიან).

თ

კარლო და ადიკო

კარლო. (დაბარკოთ შეშდის) კაცო ასე ამა როგორ მიაგდე ის წიგნები?.. შენთვის ფასი დაუკარგავს, მიგრამ ჩემთვის ხომ ძეირფასია... (დაინახავს ან მეფიფი) ოჰ, უკაცრავაო... (თავს უკრავს) ვახლავართ. (ვის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ასე დაფეთდები... ადამიანები არიან, სხვა ხომ არაფერი...

კეკ. ახა ღმერთო.

კენინა. ეს მაინც გეისწორე ფაციი გენაცვალე, დედა, დედა რა მეშველება!

ფაცია. კარგი, დედა, რა შეშინებული ხარ, რა იყო?

კენინა. დედა, დედა, რა მეშველება!

„ფოფ.“ გენაცვალე, აგრაფინა, ხომ ყველაფერი რიგზე მაქვს? ამოდგეს რადიკულიდან ხელები და სარკე და ირიგეს.

გარედან ხმები

კნ. ჩიტუნაისი: მაშ როგორ გეგონათ, ედუარდ ერაზმოვიჩ!.. ხომ მშვენიერი ქვეყანაა?! მაზრის უფროსი: ето одинъ восторгъ княгиня!

აგრა. აბა ახლა კი მივეგებოთ.

კეკ. (თითქმის ტრადიის ხმით) გენაცვალე, აგრაფინა...

კენინა. დედა, დედა რა მეშველება!

„ფოფ.“ (შეოთავს) უუ, ღმერთო, სად დაიღუბა ი-ფლვდელი.

ფაცია. ბენა, რა ამბავია... რა დაგემართათ, სტუმრები მოვიდნენ, სხვა რომ არაფერი... (ეკვდანი ჩაშიშვრიგდებიან ავეინის ახლო)

ᲘᲒ

(კნ. ჩიტუნაი დამაზი, მოხდენილი ამაზონიო, ქუდით და „ხდისტოთა“ შემოდის ეკვდანზე წინ.)

კეკ. (მეგებებს) უუ, კენინა, გენაცვალე. (მოეხვევა).

კნ. ჩიტუნია. აბა, ჩემო კეკელა, როგორ გიკითხო?.. ოჰ, აგრაფინა!.. ᵉ(ხელს აწიმეგს) ოო, ჩემო ფოფოდიაკ... дорагая племяница...

ᲘᲓ

მაზრის უფროსი (ახლოგაზდა კაცი, სტატსკი სოვეტნიკის ჩინით ბრეკ შესახვდომობის) ამა მოგვეგებიან: პრისტავი ბაღანია, თ-დი კოწია, სტრაჟნიკი თ-დი კორკასდანი, ქიდორ დაკა, ჯაბი ბაბუნი, სტრაჟნიკეკნი და კლესენი

კნ.ჩიტუნია. позвольте, едуардъ эдаровичъ хозяйна ея доч пополеяа князь нуция его супруга, княгинь ихь дочь. моя милая племяниница, жиателна пація

მაზრის უფროსი (ეკვდანს სსოთაოდ ხელს ანიმეგს და ეუბნება თავის ᲒᲒᲐᲠᲘ ᲒᲠᲔᲜᲒᲚᲐᲜᲘ

კნ. ჩიტუნია. ეს კი ჩემი ნაჩალნიკია (ეკვდანს, კენინას და „ოფოდიას“) ქართული მშვენიერათ იცის... ნუ შეგეშინდებათ!... ჩემია დამბდებული და გაზრდილი.. დედაც ქართველი ჰყავს... გვარი ᲐᲥᲕᲡ ᲚᲘᲛᲔᲜᲘᲐᲠᲘ, მაგრამ ето не вь счет обонемента... и тот ви даваитеэ стой прокуой?

მაზრის უფროსა. одинь восторг, киягиня.

ᲘᲐ

კარ.ლო დადიკო. (შემოდენ და ამ სურათზე შედგებიან)

აგრაფინა (წარდგენს) ეს ჩემი ძმა გაბლავთ. (ადგა და მაზრის უფროსი ერთი შორეულ შორიდან თავს უკრავენ) ესეც ბ. კარლო ᲧᲣᲧᲣᲢᲔᲫᲔ.

კნ. ჩიტუნია. აჰ, კარლო? რამდენი ხანია არ მინახავს... (მაზრის უფროსს) ეგ ჩემი სოციალისტია... легалнаяь... (კარდის) რომ არ მიწყრებით?

კარლო. (ულდგაშებში მწარეთ კიადიმებს)

მაზრის უფროსი. (მიისწრდება კარდის) ето тоже один наеррг княгина.

ᲤᲐᲠᲓᲐ

ᲨᲐᲚᲕᲐ ᲓᲐᲓᲐᲜᲘᲜ

(გაგრძელება იქნება)

ᲕᲐᲚᲔᲠᲘᲐᲜ ᲒᲣᲜᲘᲐ,

როგორც ქველმოქმედი და ალმზრდელი

ახალ თაობის.

ეს ის დრო იყო, როდესაც რუსეთის 1905—6 წლების რევოლიუციის დესპოტურ მეფისა და მის უსამართლო წესწყობილების მოსიყვარულე მონარქისტების წყალობით, სულს ᲓᲐᲮᲣᲚᲔᲓ და რეაქცია ფეხს იკიდებდა.

ამ დროს შე, კაცასხდებული, ᲪᲘᲛᲝᲠᲘᲡ ᲪᲝᲪ ᲥᲕᲔᲜᲔᲑᲘᲓᲐᲜ ᲩᲐᲛᲝᲒᲔᲑᲐᲠᲔ და ჩემს სამშობლო კერას შეგაფურჩ თავი.

სასრესენი დუმენ ᲗᲣᲠᲘᲡᲗᲣᲚᲘ, ᲘᲫᲣᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲒᲘᲝᲕᲐᲜᲘ სიკმე რასიანიმე სკმენ მეშოგნს და ᲗᲘᲗᲘ ᲨᲔᲠᲩᲘᲡ.

ამ დროს ქალაქში დიდი უსაქმიანობა იყო და ᲐᲠᲡᲘᲚᲘ ᲐᲠᲐᲒᲝᲗᲘᲠᲘ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ-ᲡᲐᲛᲣᲨᲐᲝ ᲐᲠ ᲔᲛᲝᲖᲔᲑᲝᲓᲐ.

ჩემს უსაქმობა-კაკბერგებს არავის არ გუ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოდგული და ეგვიპტე ჩემს ამბავსაც ვთხოვდი, რომ სამუშაოს შეგნაში დამშვიდობდნენ. მათ შორის ვიღეარან ბუნაისაც შეეშალეს ჩემი მდგომარეობა.

ამ დროს ვიღეარან ბუნაი სტენდს ეკრანად „ნიშადურს".

ჩემს კანტიდების ვიღეარანი დიდის ინტერესებით შეეხვიდა და მითხრა: „თუ კინდათ ჩემს „ნიშადურს" კიდევ მეგენეთ და ამოუსვეთო". ამ სიტყვებთან ერთად ბუნაიმ ერთი თუმანიც წინდაწინ მომცა, სანამ შუშაობას შეეფუფეებოდი, როგორც კეტრეეულად კიდე. რამოდენიმე დღის შემდეგ ეფენიდან ჩემს სეფეში კიდევ მოვიდა და შეეფუფე კიდევ შუშაობს. ბუნაის ასეთი ქეიფ-ბოქეეტანა ჩემდასა, მე წითელი სტრეტენენით ფეფეებეზე და ანარიდეს ამნი ან ფეფეიეეეეე

ეს იეო 1907 წელს.

ეეეეანეეე ეეეეა ბაიოვანდის სიმეეედო სარბიელზე გამოსეედა სანდრო ანანიაშვილისა, ილია ერიშვილისა, ილიას მეეედიშვილის და სხვეების.

მეკითხეეეეს საზოგადოებამ კიდეეთ იმეი, რომ ზეეეი ადნიშნეეი მეკოსნეს 1907 წელსდან ანარეი ან იეენიდეეთ. ისინი მხოლოდ 1907 წელის შემდეეე გამოეედნენ სამეეერდო სპექტაკლებად ბუნაის „ნიშადურიი" და სანდრ ეეეეიბეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვალერიან გუნიას!

დიდულავო მოდვაწევ!

ძველფასი ხარ ქართული თეატრისთვის, საუკუნედ ხარ შშობელი ეროსთვის.

ადიდ დგაწლი ადსდე სამშობლო სტენს, ეროვნულად ემსახურე შშობლიურ მხარეს.

ქართული სტენა, დრამატურგია, ხელოვნება, შემდიდლოტეა,—ეი ოს მრავალი დარეკი, სიდიდ შენ მიგიძღვის მოდიანი და დაგვორგვინებული დგაწლი მოკედი ხანგრძლივი 35 წლის განმავლობაში.

ეოს შენს დიუდალვე ენერგიის, შენს მრავალ ნიუფიერ მოდვაწეობას.

ადიდ შენ პირანალად ვიდ-მოხდილი ხარ შენი სამშობლოს წინაშე, მაგ მიიღე ჯილდოდ შენი ერის მოდიანი მადიდა და თანაგრძნობა.

მიიღე ჩვენგან—ეროს ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელე-მასაამსახურეოაკან ჩვენი თანაგრძნობა და მასთან მეორეი ეკედი*)

მეორეი ეკი, მაგრამ ეკედ ეკედ ეოდ დგინადი.

მიიღე პირანალად ჩვენანვე სალამი პატიოსანტემისა და ეროვნულ სიეროდი შენი ხანგრძლივი და ბედნიერი სიცოცხლისა.

შენს პირად ადეესსეულდთან ერთად მომადლოვეს ადეესსეულდი და ბედნიერება შენთან ერთად!

მომადლოვეს ადიდი რუსეთის კანონდებს და ამ კანონეთეულდებულ რუსეთში შენი პატიოს სამშობლოს ადორძინება და ბეკეკეთ!..

ჯიფარ-ფაშა

სახალხო თეატრის ისტორია

(მასალები)

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც." № 17)

საქმე კოთედა „ეროს" კაბარეეთი. სახალხო სახლი ეოტე შეთანხმებულ ჩაანარეს და ბურთი და მოედანიდ ეროს დარნა.

ეინეკრსიტეტის სეკტორმ ეთანხმობის კომიტეტეოტ ეროზიდგენები, მხოდდ 1911 წ. 15 ანეკრიდან ხედ ანხა კანკერძო ეკმაოდის ადიტორიაში.

ამ ბრძოლის კოოდეკნის შემდეგ კოტე შოთრიშვილის მეოხებით სახალხო სახლი „ეროვ" დასაკეთორ და ოდიეკ"ეკ შიე კარკეთ კანაკერდ, ადრდ შოთრიშვილის სეკტეული მოიეოოს და მის მაკეთრაო რეეეოსრობის ნიკო კოტანიძეს ჩაანარ. მის მერე მოწვეულ იქენს ანად რეეეოსრობა: ეიდეს ეანაშიძე, შემდეკე ბუდე მდგანნი.

ეი მოკედ თეკეკანსეკეთ სახალხო ეაოშიდგენენის ეკეკეთის ადეტორიიდან მოეოდეკეული ზეკანანეულთან სახალხო სახლეკან.

ანდა კანკეკედეო ადეანარში კანეოოოულ ეაოშიდგენენეზედ.

1902 წ. ეტაკს-კანეტანმ ნიკოლოზ ეეოანეკოვ, თეკეოეი შენობანში პეტრე-ბანდეკ მოკანანთან, ოკედეკეს ქეკ. „ანშენ ეაკრა" თეატრი, რომელიც ითეკედ 200 სეკანიდის. თეატრი დაანხიდ ეიო „ანშენეკეული" და ეკეკეოეკნით ეაოეეეოდი. ეს თეატრი ეკეოოხეკ 16 ნოემბერს. და „ანეკ" ადეკეკ ადიდკ რუსულ-ქართული ეაოშიდგენენ ქართულ ეაოშიდგენენი ეანანეკეოეობა ეკეიდი ქართულ თეატრის ანტანსტანტ. ეაოშიდგენენ „ეე ეანდკ კენანა გაეხდ.«

ეეოანეკოს თეატრი ჯერ ანტ კი ეიო დამთავეკეული, რომ ანდაბრის ძკედნა სეკენის ეაოეეეოეკეეეეს ადიდ ეეერანდენს ეანკეკეეს! ეკოდნენ ადრა თე ოდიდ ეაოეეკედთან ეანაკ თანაში.

და ეი სეორეკ ამ კეეოანეკეკეკდეკეკ ეეკსდა სეკენის ეაოეეეოეს ანანანეკობა ბეკო ანანეეოაძის, ვანო ანეკდეკეული, დეკეკ ეიდანეკეკ ეკ ვანო ეკკეკდეკეული ეეოეეოეობით და ეეოერე ადეკეკეკ ეკანანეოეკ ეაოშიდგენენ. ადიდკ „ეკეკა" და ერთ ეანკეკეკანეი ვოდეკეული „ადტრანდან ეკარ" ეაოსეკდეკეობა ეანიდეს ქ.ნ ვარანკეკეკ, ეკდანეანეკ და ბარანდეკდა. კეტოკეკან ვ. ანეკდეკეული, ეანანეოეკეკ, ნანნეკანეი, ეაოდანეოეკ, კანანეკეული, ეანეკეკეული, ბეკო ანანეეოაძე. ეეოეეოიარდ ეიო ანეკეკეანდრე ბაკეკეეეული, რომელიც ადეკეკნდკეკანდის ეეეკანეკ ეეეეკეეეოეკ ითეკდა. ადეკეკანის ფეკი ანანეეეეული ეიო 90 კაპ. ამ ადიდან ადიეეკ სანანეკეეეეეკეეეკ ეაოშიდგენენის ადაკეეს, ეოეკეოეკ ქართულად ეკეეოეკ ეეოეეეკ ეკ ეეკეეეკეეეკ.

*) ფეკი 36 ეან. ეა ეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შეორე წარმოდგენა „რაც გინახავ ყველარა-ფერ და ჯერეთის მეტრნა წარმოდგენაზე სტენის მოეკვარეთ რიგსავან მოეკლენენ რამონიან ხალ-ეთა, ხავოსი, ფეკენ ბაბაშეფილი. ამ ფიდიდან კი მოწეკეფელ იქმნა რეკეთსორად ითსეკ ითელეშეფილი (ხაშმეფი), რეშეფილ კარკანსის თანსონობა ხა-ფაბრის სასახლა წარმოდგენეკის და თითქმის მოეკი ორი საეთანი მის ოკანში ითმორეფიდა რეპეტეტეფენი. ამ წელს ინაურის კანეკანდენ კა-ითმოთ ხელ კიდეკ 4 წარმოდგენა და სტენის მოეკურეთ რიგსავანეკ თანდათან მოეკეტ: ქონი ალეხეხმეფილი, ხეკეკარნიდეკ, ეორეკენ ანაკეკეი-ბირეკი და თითმრანი. კეკოთკანი: ინერანმორ-ეკი, (ძმა ითსეკ ითელეშეფილის) მოსეშეფილი, და ნათაძე, კეთოფლა ხეეზონი.

1903 წელს ეკეფენ კანაკრძო ამ ითსნაკოა-ბამ თავინი მოეკეფენეს და ეკეთრთ 9 თეკეკრეფ-ფილის 4 წარმოდგენა. სტენის მოეკეკრენი თან დითანნობით ემოტეკბილენ ქალეეეში: ქანი მაკ ქრონეკეფილი და კეკეეში. ბ. მოსეშეფილი, ეოლ მეტრეკეკი, მეფილეფილი, ითსეკ რეკეზეფი და ეკეკეკზენ ეეკეკი სტენის მოეკეკრე ეოეო ეკ-ეკეკრანეფილი.

ამ ზამეოთ ზამოთეკილიდ წარმოდგენეკზენ ხალი ეოტ ენეზრთნოდა, რაკეკნეკ ეკრ მოთ-ხოვნილეკნთ ორა ჭკონდეთ ეკალეკეკული და თავი-სეკეკ ეკრთ ეეკრთ სხეკ ეკსრთოთეკს და ეკ-ოთთეკს ანკიოთეკ. ორამე თუ ქრთოეკ წარმოდ-ეკენეკს, ოეკთ სოთეკრსეკ, მოეკეკეკეკთ ითსეკ, რთ სთეკეკს ეკნანეკ, ითსეკ ხეკეკანთ ეკსრ-რთნოდა. ამეს სეპეკთ ან ორალ რთ სოთეკეკს სტენის მოეკეკრე ეკეეკ ეეკრეკთანეს ეკოთხეკ თავ-ეკინთ წარმოდგენეზენ ეკსიკან 29 მანეკთ და 60 კ. ბიკეეთეკი ეკეკეკ, ბეკრეკკ ქეზეში ეკმეკ-ეკეკ ეკთმოდეკს თეკმოთ, ოკთ ნეკნენეკეკ ზეშეკეკ ხალი სიხალი წარმოდგენეკითსოეკ.

ითე ოთ ქრთოეკი წარმოდგენეკიე „ოეკ-ეეეეტეკთ“ თავეკეკთ, რთმეკეკნ ეეკ თეკთ სტენის მოეკეკრენი ითდთნენ) ეეეეტეკსკ ითსეკ ითე-ბეკმეკ) თავინთ ეკიბიკნ. ამეკენ ზანოკნ-ეეეკ თავიკნ ასეკეეკეკ ამსნეკეკეეეში ეკანსეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შაბათს, 29 ივნისს, ნ. შუაღდელეის პირველ სახელზედ

სახელმწიფო თეატრში

დანიშნულია

სახეიმო ეროვნულ-ეკლესიურული კრება

ვალერიან გუნიას

პატივსაცემად და 35 წლის მოღვაწეობის საჯაროდ აღსანიშნავად

საღამოს, სასცენო და საზოგადო ასპარეზზედ-

1882—XXXV—1917

დაწერდებით პროგრამა ცალკე გამოცხადდება.

ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში.

სახეიმო კრების მიმწყობნი: ქართული დრამ ტ. საზოგადოების გამგეობა, საჯარო პატივცემის მომწყობი კომ. ტეტი და ქართველ მსახიობთა კორპორაცია.

ამ-ზე ადგილ სალაზოს ამავ თეატრში

საღამისასწაულო წარმოდგენა

ავლაბრის თეატრი პალასი.

კვირას 30 ივნისს, 1917 წ.

ქართულ სახალხო თეატრის დამსახურებულ სცენის მოყვარეთაგან საზოგადოების თხოვნით წარმოდგენილი იქნება პ. ირეთელის ცნობილი პიესა **ქრისტინე** დრამა 4 მოქ.

მონაწილეობენ: ქ-ნი ანკარა, რჩეულოვი, ჩარკვიანი, ბ-ნნი: გ. ელიაკოშვილი, რ. სალაყაია, ი. ანეიშვილი, კრ. თარხანოვი, ი. ეულისაშვილი, გ. პაპინაშვილი, მეზეურავი, ა. გეურქოკ და სხ.

ანტრაკტებში დაოკრავს ს. მხედრ-ო მუსიკა—

მზადდება: დამარტებელნი:

რეჟისორი გ. ბეჟიშვილიშვილი.

გამგე. ს. მეზეურავიდი

ქუთაისში
ქარხანები
ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ. ბ. ბ.